

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina. 8 mėnesiams: kariškiams 6 aukai-
nai. Atskiri numeriai 60 skatiku.

Eina vieną kartą į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Gedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 3 (35)

Kaunas, 1920 m. sausio mėn. 15 diena

II metai

Mūsų armijos darbuotės apžvalga.

1920 m. I. 8 — 12 d.

Bolševikų fronte ramu.

Mažosios Lietuvos pasieny ramu.

Santykiai su lenkais. 1—6 d. ties Vepriais prie Šventosios tilto buvo atėję 12 legioninkų, žvalgų. Mūsų ugnimi jie nuvyti.

Šiaip beveik visoj demarkacijos linijoj jie vis dar rodo kažkokį neramumą bei judesį.

1—8 lenkai išėjo iš Aluntos ir Pakalnės.

1—10 d. mūsų kariuomenė užėmė Gelvonis ir darė budrią žvalgybą Širvintų ir Musninkų link. Visur pastebėtas didelis lenkų judėjimas. Musninkuos lenkai tebestovi. Apskritai šioj vietoj lenkai tuo laiku atsitraukė apie 20 kilm. atgal.

1—11 d., staiga lenkų užpulti, mes buvome priversti atsitraukti ligi Veprių. Už Gelvonių, Šipenių kaime, bedarant mums žvalgybą, 60 lenkų raitelių ir apie 40 pėstininkų, ėmė supti mūsų žvalgybą iš 6 vyrų, 2 mūsų kareivių buvo atkiršti, bet ištrūko. Kitoj vietoj lenkai buvo besupa mūsų kulkosvaidį. Jau buvo 50 žingsnių nuo kulkosvaidžio, bet mūsų kareiviai, begindami kulkosvaidį, nukovė 2 raitelių ir kulkosvaidį išgelbėjo.

Tą pačią dieną į Širvintus būk atėję 3 pulkai ir į Boguslaviskį 150 legioninkų, tai mūsų kariuomenė be mažiausio nuostolio atsitraukė.

1—12 d. mūsų kariai po 2 kovos dienų atsitraukė iš Aluntos ir atsistojo 3 var. nuo Aluntos. Lenkai užmušė Aluntos milicijos viršininką ir 2 kareivių paėmė nelaisvėn, kurių vienas sunkiai sužeistas.

Legioninkai kareiviai kalba, kad jie todėl Aluntos apylinkėj „darbuojasi“, kad duoti laiko vietos dvarininkams išsikelti į Varšuvą ir savo turtą ten išvežti. Jie sakosi, esą dvarininkų pasamdyti jų reikalams ginti.

Šiaip kalba, kad lenkai tuojau pulsia lietuvius.

Vilkaviškio komendantūros bare lenkai paliko tik 1/2 dalį savo kareivių. Gabena mūsų turtą, nuima telefono vielas.

Budėkime.

Laikrašty „Lietuva“ 4 Nr., straipsny „Del svetimios agitacijos“, tarp kitko daromas kariuomenei perspėjimas.

Mums, kariškiams, sarmatyti prisieina, girdint panašaus pobūdžio persergėjimus; vienok turime pripažinti, kad darantieji persergėjimus turi bent kokio pagrindo tai daryti.

Kiekvienam darbui platėjant, daugėja jo geri vaisiai, bet neatsilieka ir trukumai. Tvirtam darbo pamatui esant, visokie trukūmai lengvai pašalinami ir veikimas pasiekia geistino tikslo.

Tai galima prilyginti prie mūsų dabartinės padėties, nes, platėjant kariuomenei, galimas daiktas, kad tarpe ištikimų savo tėvynei karžygių, rasis kaikuris skaičius ir tókių lengvatikių, kurie, nespėję suprasti savo krašto siekimų ir kariuomenės uždavinių, svaigins savo galvas, o taip pat klaidins kitus tuščiais, mūsų priešų fabrikuotais obalsiais.

Mums, kariškiams, nedovanotina būtų leisti savo eilėse svetimtaučiams arba jiems pasidavusiems varyti pragaištingą mūsų reikalams agitaciją. Vokiečiams bermontininkams ir kitokio plauko valkatoms, paragavusiems Lietuvos duonelės, niekaip neužmirština josios gardumas; lenkams senai dantis sopa deliai Lietuvos duosnumų; bolševikams taip pat seilės bėga, žiūrint į mus, bet ysi jie, nerasdami galios mus jėga pavergti, vis tik turi vilties mus nuveikti tuo, kuriuo vokiečiai nuveikė Rusus. Ir štai jų sumanymas: mėginama plauti kariuomenėj persisunkusius vokiečių, lenkų ir rusų dvasia proklamacijos, atsišaukimus bei lapelius.

Suprasdami mūsų priešų gudrumą, mes privalome griežtai nusistatyti prieš šnipų ir išdavikų darbus, o taip pat perspėti draugus, jei kuris jų nesuprastų svetimos agitacijos reikšmės.

Mūsų kariuomenės padėtas rimtas ir stiprus pagrindas; pirmieji karžygiai — savanoriai — pramušė spragą tolimesniam mūsų veikimui ir tuo pradėjo pinti vainiką, kuriuo mus istorija apvainikuos, tai ar gi mes, naujai atvykę į kariuomenės eiles, nesugebėsime savo garbės apginti? Ar gi pasiduosime įvairių valkatų suvedžiojimams ir tuo parduosime savo kraštą amžinam jungui? Ne, to nebus! Priešai tegul sau manąką nori, bet mūsų tėvyneje, tuo labiau mūsų eilėse, jie nėra sau užuojautos.

Sunkioji mūsų kariškių našta bus nunešta iki paskirtos vietos. Nereikalaujame mes svetimų šnipų užtarimo nei jų paguodos. Neįgali trukus ateis galingasis šeimyninkas — Seimas — kurs įvertins mūsų nuopelnus.

Taigi budėkime vyrai!

K. V. Laucevičius.

Kareivių švietimas.

Iki šiol pas mus mažai tebuvo kreipiama dėmesio į liaudies švietimą. Daugelis sodžiaus jaunuolių yra beraščiai. Dabar gi susitelkus didelėms mūsų liaudies jaunuomenės minioms kariuomenėn galima būtų suteikti kareiviams tai, ko negalėjo įgyti, būdami namie: išmokyti skaityti, rašyti bei duoti šiaip žinių iš įvairių mokslo sričių.

Tą darbą galėtų atlikti ar Kareivių Prietelių Draugija ar Generalio Štabo Literatūros Dalis, rengdamos kareiviams paskaitų, steigdamos bibliotekas, kursus ir tt. Gal vertėtų įsteigti ir atskiras tam tikras Švietimo biuras, kurio žinioje būtų visas kareivių švietimo darbas. Centras išsiuntinėja į dalis organizatorius, prelegentus, duotų nurodymų bei patarimų, prisiųstų knygų, instrumentų, paveikslėlių, padėtų visa tai nusipirkti.

Atsiradus kokioje nors dalyje uoliams mokslo skleidėjams, biuras tuojau su jais susižino ir suteikia jiems atitinkamos paramos bei patarimų.

Dalyse darbo pradžią padarytų iš Centro atsiųsti, ar vietos veikėjų pakviesti prelegentai.

Kareiviai reiktų supažindinti su Lietuvos istorija, geografija, įduoti jiems pradžios žinių iš gamtos, higienos ir kitų mokslų.

Apskritai reiktų tik pradžią padaryti, kelią parodyti, o toliau darbas būtų pačių kareivių varomas, nes mūsų jaunimas labai linkęs prie apsišvietimo ir sodžiauj tai ne kartą ir ne vienoj vietoj labai gerai parodė, besiorganizuodamas į įvairias švietimo draugijas, beplatindamas knygas, laikraščius, berengdamas vakarėlius, paskaitas ir tt.

Lietgaila.

Ežerėnų operacijos.

Ukmergės grupė.

Bendra padėtis. Prieš rusų bolševikų karią pradėdant, mūsų kariuomenė sulyginamai gan greitu laiku pasiekė ežerų linijos, kur žygiavimas pirmyn turėjo ilgesniam laikui sustoti, kadangi ežerai sudarė pačios prigimties stiprią gynimosi liniją. Abi pusi stropiai pradėda stiprinti savo pozicijas. Kai kur rusai apsikasa tikrojo profilio kasimais, aptverdami spygliuotomis vielomis ir karas priima pozicinį pobūdį.

Buvo ir kita priežastis, kuri verste vertė raudonarmiečius stiprinti savo pozicijas, tai vidurinė jų dezorganizacija. Be to prasidėjo neramumai jų užpakalyje, Rusijos centre. Kaskart dažniau pasikartodavo organizuoti sukilimai, kuriuos nevisuomet pasisekdavo greitai numalšinti. Patys kareiviai pereinavo sukilėlių pusei. Kai rugpiūčio 7 d. buvo susprogdintas Poguliankos tiltas (per Dauguvą), tai raudonarmiečių eilėse kilo didis subruzdymas, kareiviai bėgo be atodairos.

Mobilizuoti rusų kareiviai, nematydami karo tikslo, atsisako eiti pirmyn. Fronto vadovybė gali tikėtis komunistinėmis dalimis, bet vien jomis sunku suruošti aktyvesnią ofenzyvą, ir veik visu frontu priešas pereina prie pasivaus gynimosi būdo. Drauge su tuomi nujauciama, kad jų padėtis nestipri, priešas nepasitiki savo jėgomis. Ir mes matome, kad jau rugpiūčio mėn. pradžioje, Eglaitės rajone rusai ardo geležkelį, o visą medžiagą gabena pozicijų užpakalin, įvairiems nunokus, priešas skubinasi juos kulti ir vežti gilyn badaujancion Rusijon. Tik, žinoma, maisto traukiniai nepasiekia centrų, tirpte sutirpsta kelionėje.

Esant žinioms, kad raudonarmiečių armijos užpakaly prasidėjo riaušės, sukilimai, kad kareiviją smar-

kiai palietė demoralizacija, kad sąryšy su Maskvos ir Minsko nuotikiais jų armija traukiasi Riežicos kryptimi, Vyriausias mūsų kariuomenės vadas įsakė visu frontu energingai spausti visas priešininko sargybas ir jeigu bus pastebėtas priešininko traukimas atgal, sekoti jo pėdomis ir persekioti, kad išginti priešą iš Lietuvos. Čia nupasakosim tosios ofenzyvos vystymąsi paliesdami vien tik Ukmergės grupės kariuomenę.

Priešo padėtis. Prieš Ukmergės grupės barą priešas užimdinėjo ežerų defile ir aukštumas linijoje: Žagarynė — Sorokovka — Bikenai — Galminiai — Šukštai — Bružiai — Verugiškiai — Ribakiškiai — Baltriškiai — Jakunčiai — Juozapavo dvaras — Novosiolkai — Mažviliai — aukštuma 205 — Marganopolis — Staniškiai — Aviliai — Biržūnai.

Prieš mūsų jėgas stovėjo 15-os rusų armijos 4-os šaulių divizijos pirma brigada (jos sąstatan įėjo 28, 29 ir 30 pulkai), pirma batarėja (4 lengvos kanolės), antra batarėja (2 lengvos kanolės), pirmo lengvojo artilerijos diviziono antra gaubicų batarėja, atskiro kavalerijos diviziono vienas eskadronas, pirmojo kavalerijos diviziono (prie 4-os šaulių divizijos) vienas eskadronas ir XI lakūnų eskadrilė. Visą frontą priešas buvo paskyręs į du baru: pirmas nuo Avilių iki Tiltiškių (išimtinai) su štabu Bliniškiuos, o antras nuo Tiltiškių iki Antalgės su štabu Suntutpiuos. Rezervai buvo Ežerėnuose, bet gautomis žiniomis prieš pat ofenzyvą, jie buvo perkelti Polocko frontan. Ir tik kovoms prasidėjus atvyko iš Ilukštos rajono 32 pulkas.

Mūsų padėtis. Mūsų jėgos buvo užėmusios liniją Didieji Aukštakalniai — Salakai — Kiemėnai (ūkmergiečiai) — Driabai — Dareikiai — Murliškiai — Puniškiai — Mikučiai — Luntynė (pirmas pulkas) — Volungiai — Šaltamalkiai — Lungeliai — Vėversiai — Markūnai — Vainiūnai — Petrauciškiai (vilniečiai). Kairysis sparnas siekė Panevėžio grupės kariuomenės, o dešinysis rėmėsi į lenkus, kurie turėjo savo kairįjį sparną Džiajame kaime.

Ofenzyvos pradžia. Vyriausiojo kariuomenės vado įsakymo vykdinimui, naktį iš rugpiūčio 23 į 24 d. buvo padarytos trys sustiprintos žvalgybos Mažvilių, Daltiškių — Kunigiškių, Sorokovkos — Biržūnų rajonuose. Priešo silpnas vietas apčiupus ir žvalgyboms pasisekus išmušti priešą iš pirmų užimamų linijų, buvo išskirstytas į tris puolimo voras, kurios atlikusios priuošiamąjį darbą ir susigrupavus turėjo eiti šiomis kryptimis: Kairioji vora Mikulų dvaras — Mediniai — Sniegiškiai — Stadviliai — Šiaurės šonu Osas ežero — Jauneikiai — Krasna, čia išsiunčiamos pirmyn žvalgybos ir įsitvirtinama tarpeklyje Kumpeniškių ir Laut ežerų, kur laukiama tolymesnių nurodymų. Vidurinioji vora — Degučių — Ežerėnų kryptimi. Dešinioji vora — Rusteikių — Kapustinio — kryptimi ir įsistiprinus Ilgių — Veiseniškių ežerų tarpeklyje laukia tolymesnių nurodymų. Rezervui įsakyta žygiuoti Ežerėnų kryptimi.

Reikėjo pralaužti Galminių — Bružų — Novoziolkų priešą liniją, kuri buvo ytin stipriai įrengta. Jau ir pirm to du kartu buvo mėginama pralaužti šią liniją, bet vis nepasisekdavo. Taigi šiuo kartu išrodė patogiausiu sūpti priešą dešiniuoju (Sorokovka — Biržūnų rajone) ir kairiuoju (Mažvilių rajone) sparnais. Tačiau mūsų kareivių patvarumu, jaunų karininkų sužiningumu ir ypač Ukmergės grupės vado pulkininko leitenanto Ladygos mokėjimu manevruoti kovos lauke rinktinėmis, mokėjimu įdėmėti silpnąsias priešą puses, ši, kaip ir kitos kliūtys buvo nugalėtos. Mums pasisekė pralaužti tą vidurinį ir priešą pozicijos tvirtiausią barą, kas jau savaimi sudarė gerą ofenzyvos pradžią, pakėlė jaunų kovotojų ūpą ir tuomi laidavo tolymesnes pergalės.

Generalinio Štabo Literatūros Dalis 1919 metais.

Lietuvos kariuomenės tvėrimo darbuotę pradėję, mes turėjome pirkti mažiausią daiktuką, nes nėra pasaulyje tokių geradėjų, kurie būtų sutikę tą viską mums dovanoti. Reikėjo patiems ieškoti, kad iš kur bent gavus šautuvų, šovinių, galop vežimų, kastuvų.

Bet čia nenorim aprėpti viso kūrimosi darbo, norim paliesti tik vieną, bet labai svarbią dalį, tai kariuomenės literatūra.

Kaip tik susirado dešimtis, kitas savanorių, jau reikėjo juos mokyti susipažinti kaip valdyti šautuvą ar kitą ginklą. Kuomet gi savanorių skaičius žymiai padidėjo, tuomet pilte pasipylė reikalavimai: duokit karinių terminų, duokit karinės literatūros, statutų, be to viso negalimas kariuomenės mokymas bei organizavimas.

Nors Rusijoje ir buvo susidare atskiros lietuvių dalys, bet reikia pripažinti, kad tokiu trumpu laiku jos negalėjo sugebėti sutvarkyti karinę terminiją, pagaminti įvairių kariuomenei reikalingų statutų, be kurių kariuomenė nieku būdu negali apseiti.

Darbą pradėjus, viskas reikėjo pradėti galvoti nuo mažiausių mažmožių. Ir šit 1919 metams pasibaigus, mes jau galime tarti, kad spraga žymiai užkišta.

Tą darbą atliko Generalinio Štabo Literatūros dalis ar tai savo pajėgomis, ar paskatinus kitus prisidėti. Kokios gi tasai darbas gali būti vertės, tenuousprendžia tie, kuriems prisieina mokyti kareivius ir kurie dabar turi tam tikrų rankvedžių. Tą Literatūros Dalies darbuotę gali įkainuoti ir tie, kurie literatūroje darbuojasi, kurie dabarties laiku, iškilus mokslo vadovėlių reikalui, darbavosi tų vadovėlių reikalui, darbavosi tų vadovėlių gaminime.

Gal dar neviskas tobūla, kas atlikta ir atlikta dar ne viskas. Bet svarbi jau pati pradžia, svarbu, kad šis ar tas statutas yra pagamintas bei išspausdintas. Dabar galima jis taisyti, galima tobulinti, kas dabar ir yra daroma su „Lauko tarnybos statutu“, „Igulos statutu“ ir kitais, kurie veik suvisu naujai peržiūrimi ir perdirdami. Jei-gu gi dar ir dabar nebūtų nors ir netobulo statuto, tai nebūtų galima jis tobulinti, taisyti.

Tai buvo pirmiausia Literatūros Dalies darbas.

Kad nekalbėti vien tik žodžiais, čia ir nurodome kiek kurių ir kokių statutų, ar šiaip leidinių yra išspausdinta metų bėgyje.

1. Laikinis rikiuotės statutas	5.000
2. „Igulos statutas	5.000
3. „lauko tarnybos statutas	4.000
4. „drausmės statutas	20.000
5. „kariškių santykių ir pareigų statutas	10.000
6. Igulos statuto priedėlis	4.000
7. Pėstininkų kom. ir terminai I laida	1.500
8. Pėstininkų kom. ir terminai II pataisyta laida	5.000
9. Vokiečių 98 metų šautuvai	4.000
10. Kareivio užrašų knygelė I laida	20.000
11. „II (pat.) laida	20.000
12. Šaudymo mokymas	5.000
13. Pulko teismo įstatai	1.000
14. Karo teismo įstatai	1.000
15. Pėstininkų kova lauke	5.000
16. Maksimo kulkosvaidis	1.500
17. Kas kiekvienam kareiviui žinotina	10.000
18. Lauko knygutė I laida	1.000
19. „II (pataisyta) laida	3.687
20. Laikinis sanitarijos statutas	1.000
21. Instrukcija sveikatai laikyti	1.000

22. Sąrašas ligų ir kūno trūkumų	500
23. Laikiniai naujokų šaukimo įstatai	1.500
24. Instrukcijos karo autošoferiams	2.000
25. Kariškas žodynėlis	3.000
26. Limpamosios ligos	5.000
27. Lyties ligos	3.000
28. Azijos cholera	3.000
29. Saulei šviečiant (kar. patr. apys.)	3.000
30. Per kovą į laisvę (kar. patr. apys.)	3.000
31. Joninių naktį (tautinė apys.)	3.000
32. Kariškių kalendorius 1920 metams	5.000
33. Karo valdin. kvosti programa	2.000

Iš viso 162.687 egz.

Be spausdintų leidinių yra dar ir gektografuotų, t. y. tokie leidiniai, kurie ar ne visiškai užbaigti, ar jų reikalingas mažesnis skaičius ar būtų labai didelės spausdinimo išlaidos. Gektografuotų leidinių yra žiokių:

1. Komandos šaudyti iš kulkosvaidžio
2. Veikimas prie patrankų
3. Patrankos terminai
4. Šautuvo terminai
5. „ ir kulkosvaidžio terminai
6. Spynos dalių veikimas (šautuvo)
7. Šautuvo priežiūra ir jo laikymas
8. Kulkosvaidininkų tarnyba
9. Raitelių rikiuotės komandos
10. Nurodymai pėstininkų būrio vadui
11. Nutaikytos patrankos padėjimo pasižymėjimas
12. Patrankos šovinys
13. Batarėjos taikymas į nematomą priešą.

Bendrai sąrašą peržiūrėjus, mes matome, kad Literatūros dalis yra išspausdinus ne vien tik reikalingų statutų, bet ir šiaip įvairių pasiskaitymų. Šios knygelės bus ar grynai beletristinio turinio („Saulei šviečiant“, „Joninių naktį“ ir kt.) ar specielio, k. a. „Lyties ligos“, kurios mūsų kariuomenėje surado gerą platinimosi dirvą. Galop šiems 1920 metams išleistas ir mūsų pačių kalendorius, redaguojant kurį buvo kreiptas dėmesys, kad ten būtų kuodaugiau žinių iš mūsų kariuomenės darbuotės ir užmazgų rinkinys.

1919 metais yra pradėtas gaminti ir vidaus tarnybos statutas, kurio reikalingumas seniai visų nujaustas, ir stokavimo kurio statutas mums nurodė. Be to ruošiamas gimnastikos statutas ir kai kurie kiti.

Medžiaga statutams ir tt. imta daugiausia iš vokiečių karo literatūros, kadangi vokiečiuose karo mokslas bei praktika yra geriausiai pastatyta, bet kiekvieną statutą gaminant turėta omenyje lietuvių papročiai, dvasia, Lietuvos reikalai, visur lietuvinata, taip sakant, karo idejos, papročiai, mokslas į negyvą, sausą karo literatūros medžiagą stengtasi įpilti gyvos lietuvių dvasios, ypatybių, supratimų.

Atsižvelgta ir į mūsų kariškių dainuojamas dainas. Šiuo reikalu susitarta su kompozitoriumi Talliat Kelpša ir kareiviams dainų rinkinėlis su dviejų balsų galdomis, netrukus bus išspausdintas.

Tečiau gal žymiausia darbo dalis ir daugiausia laiko padėta ne statutams ir šiaip specialiai literatūrai ruošti, bet šiaip įvairiems smulkiems Generalinio Štabo bei Krašto Apa. Ministerijos darbams.

Tai yra pirmas Literatūros Dalies tikslas.

Antras tikslas yra kareivijos dvasios reikalų ap rūpinimas. Visi žinojo, kad negalima be to palikti suspiestas jaunuolių mases. Literatūros Dalis savo išgalėmis kiek galint ir šią spragą stengėsi užpildyti. Pirmiausia atkreiptas dėmesys, kad pirmoje eilėje bent frontas būtų aprūpintas laikraščiais. Tuo tikslu pradėta leisti savo kariuomenės organas „Kariškių Žo-

dis", kurio praėjusiais metais išėjo 32 Nr. Vėliau susitarta su „Lietuvos“ redakcija, kad ir ji padėtų šiame darbe. „Lietuvos“ red. maloniai sutiko ir kasdien vienas tūkstantis josios egz. platinasi įvairiose kariuomenės dalyse. Už tai beabejo visa kariuomenė draug su mumis tars padėkos žodį „Lietuvos“ redakcijai. Frontan siunčiamas laikraščių padidinimo skaičiumi mums padėjo ir kai kurios įstaigos ar pavieniai asmenys (Raseinių apskrities komitetas, Šakių apskr. d-ja kariuomenės fronte šelpti. p. p. Liandsbergis iš Vilniaus ir Naujokaitis iš Bartininkų). Nors ir ne daug tokių pagalbų sulaukėme, bet tikimės, kad ir šiais metais jie mūsų neužmirš, prisidės bendram darbui, o draug su jais atsiras ir naujų rėmėjų. Negalima nepastebėti, kad kreipiantis mums tuo reikalu į „Kareivių Prietelių Draugiją“ Kaune, prašant, kad ir ji apsiimtų savo išlaidomis užsakyti bent kurį skaičių frontan siunčiamo ir leidžiamo mūsų laikraščio, minėtoji draugija mandagiai atsisakė, nežiūrind to, kad regis ir ji siekia to paties tikslo. Tikimės, kad šiais metais gal ir su ja galėsime sueiti į bendresnį darbą, nes tik tuomet numatomas darbo pasekmingumas, kuomet bendro tikslo įstaigos veikia bendrai, o ne kaido savo veikimo.

Susitvarkius susisiekimui su Amerika ir pradėjus gauti tenykščių mūsų laikraščių, prieg tam keletas egz. skaičiuje, Literatūros Dalis kreipėsi į „Lietuvos“ redakciją, kad ji atiduotų likusius antrus ar trečius Nr. „Lietuvai“ sutikus ir pridėjus dar tuos, kuriuos mes gaudavome savo vardu, metų pabaigoje mes galėjome išdalinti kariuomenės dalims kelatą šimtų egz. Amerikoje leidžiamų laikraščių. Šiuo kreipiamės į Amerikos lietuvių laikraščių redakcijas, prašydami, kad jos siuntinėtų mūsų antrašu bent kiek daugiau egz. Tuomet amerikiečių dėka mūsų jaunuoliai sulauks ir iš jūsų žinučių, sužinos apie už jūrų marių esančius jo gimines, brolius, draugus.

Ypatingame dėmesyje Liter. Dalis stengėsi turėti, nors daug kame ir neištesėjo, mūsų sužeistus ligoninėse esančius draugus. Į kai kurias jų buvo įteiktas didesnis mūsų leidinių ir laikraščių skaičius. Seniai buvo norima surengti kariuomenės dalims bent mažučius kilnojamus knygynėlius skaityklas. Bet neturint lėšų, nebuvo galima to įvykinti. Nuo praėjusių metų Literatūros Dalies ir „Kariškių Žodžio“ pinigų likučio yra jau sudaromi 7 ligoninėms knygynėliai. Gi metų bėgyje Liter. Dalis stengsis juos padidinti ir kiek galint rūpinsis suteikti panašių knygynėlių ir kitoms kariuomenės dalims. Tas mums daug greičiau nusiseks, jei ir visuomenė atjaus tą reikalą ir parems mus tuose mūsų užmanymuose bei pagreitins jų įvykdinimą.

Prisieina paminėti dar Literatūros Dalies vidaus darbuotę. Į dalies bustą atvežta išmėtyti ir pusiau sunaikinti kai kurių buv. rusų dalių knygynai, ir įsteigtas nuosavas karo knygų ir šiaip dailiosios raštijos gan žymus knygynas (apie 5000-tomų veikalų). Nuo šių metų pradėdame steigti archivo dalis, į kurią stengiamasi gauti kuodaugiausiai fotografijų iš kariuomenės darbuotės bei gyvenimo.

(Štiriu T. Sakalauskaitėi).

Mano svajonės,
Ilgesio dukros,
Mano širdžė
Ir mano dainos —
Jaunai mergelei.

Mano godelės,
Sielos aidučiai,
Mano linksmumas —
Mano gražuolei.
Bet mano jėgos,
Ir šventos ugnys,
Ir siela mano,
Ir maldos mano,
Ir ašei jaunas —
Tai Tau, Tėvyne!
Ir džiaugsmas mano,
Ir sielos skausmai,
Vargeliai sunkūs —
Tai Tau, Lietuva!

Palaukiant,
1919.

Kazys Vyzūnas.

Pas bernelį...

Ne du balti berželiai vakaro tylumoje meilavos, ne paskutini liūdno dainos atgarsiai lengvai plaukė ir tirpo ore, — tai bernelis su jauna mergele meilavos, tai jaunasai bernelis sudiev sakė merguželei, į karūžę jodamas, koją žibančion plieno kilpon dėdamas, tai jų meilės žodžiai tyliai ir lengvai plaukė ramiam vakaro ore.

Ir įsėdo jaunasai bernelis į tymelio baldelį, ir pasilenkęs apkabino gailiai verkiančią jauna mergele, prispaudė prie pat širdelės ir meiliai, meiliai pabučiavo.

Ne ankstųjį rytelį nuo medelių gaili rasa krito, ne gaivinantis lietus pasipylė iš sudrumstosios dangaus mėlynės, — tai jauna mergele lelijėlė gailiai verkė savo bernelio dobielėlio, kurs į karūžę joja, už brangią tėviškėlę galvelės klotų, savo krauju bočių šalies vaduotų.

Ir išjojo jaunasai bernelis į lauką, kur mirtis laukiojo, kur jaunosios galvelės krito, kaip balti dobielėliai po dalgiu piovejėlio, kur žolynai krauju dazyti buvo.

Ir susikovė, susispyrė su priešu bernelis, ir suskambėjo plieno kalavijai, sužvengė juodbėrieji žirgeliai, ir puolė pirmyn jauni berneliai.

Žemės rūksta, kalavijai skamba, krūtinės braška — tai jauni brolieliai dobielėliai brangiąją tėviškėlę vaduoja, už brangiąją tėvų šalelę savo krauju žolynus dažo, savo galveles į dulkėtą žemele kloja...

Ir suklypo bernužėlio juodbėras žirgelis ir iškrito iš tylo baldelio jaunasai bernužėlis, ir sumovė šalta kalavija piktasai priešas.

Raudonas upelis patvino, susimaišė su žeme ir susitėpė jame jaunas bernelis savo baltą veidą...

Guli bernelis sukniupes, nejudą, nekruva, o jo juodbėras žirgelis gailiai prunkšdamas apie jį vaikščioja, kilpelėmis barškina.

Krito jaunas bernužėlis už tėvų šalelę.

Ne giria tamsioji gailiai užė, ne žalioji gailiai šlamėjo, — tai verkė dejavo jauna mergužėlė lelijėlė, sužinojusi jauna bernelį už tėvų šalelę galvele paguldžiusi.

Nebėra gyvenimo merguželei, nebėra linksmybės jaunajai, tik vieni tamsūs kapai ją tegali nuraminti, jos sielos audrai nutildyti, ją užmigdyti saldžiu atilsio miegelu.

Ne jaunas bernelis vyšnių sodnely su mergele meilavos, ne jaunasai tyliai meilės žodelius kalbėjo, —

tai tyliai, tyliai šlamėjo nendrės ežero pakrantyse, tai vandeninė lelija linguodama ant sidabrinio ežero paviršiaus savo gelsviu veideliu bučiavo, meilavo, skaištaus mėnulio apšviestą, tylų vandenėlį, kuriame rado saldų ramumėlį jauna mergužėlė, netekusi bernelio dobilėlio, kurs galvelę padėjo už brangią tėviškėlę...

J. Simonaitis.

Daugpilio pafrontėi.

Naujai atvykęs naktį Eglaitėn žmogus iškarto pajunta kaž ką ypatingo nepaprasto: traukinys toliau neina; ten kaž kur tamsumoje gelžkelio linija veda į svetimą šalį, kame jau kiti žmonės, kiti siekiai bei norai... Paskutinė stotis šiapus fronto, Lietuvos rubežius...

Atsipeikėjęs nuo pirmųjų įspūdžių, pradėdi dairytis ir atrandi, jog ne viskas jau čia taip baisu, nejauku.

Komendantas, — sako žmogus ir jeigu ne spekuliacijos tikslais atvažiavai — rasi paramos; frontas nuo čia dar gana toli. Visi gyventojai (yra lietuvių, latvių, rusų ir lenkiškai kalbančių), užimto mūsų kariuomenės ploto, visai ištikimi mūsų karo valdžiai; net vidaus tvarka toki, kaip kitose Lietuvos apskrityse,

Stotyje ir miestelyje visur vokiečių gyvenimo pėdsakai: barakai, sandėliai, per slėnis eina medžiais grįsti keliai, telefono vielos, siaurojo gelžkelio vagonėtos, bėgiai ir tt. Tie visi prietaisai ir trobėsiai buvo naudojami vokiečių prieš mus, kada mes Rusų armijos eilėse kariavome prieš juos.

Dabar viskas apleista. Nyksta likęs be šeimininko turtas. Mūsų kariuomenei daugelis iš tų įtaisų netinka vartoti, o jei kartais jie naudojami, tai labai netiksliai: puikiausios, lentomis ir popieriu dengtos stoties daiktams krauti pastogės, naikinamos kurui; kareiviai ardo sausas balkes iš pamatų ir likęs tik ant kelių stulpų stogas griūva. Taip nyksta paliktas be šeimininko brangus turtas. Ir daug begalo tokio nenaudojamo turto: trobėsiai, balkės, vagonėtos, bėgiai, lentos, telegrafo ir telefono stulpai, vielos ir tt. Ko čia nėra?!

Viskas tai daro liūdno nesmagaus įspūdžio. Kiek čia padėta žmogaus energijos, kiek išaikovota bei sunaikinta brangios medžiagos... Viskas taip šalta, nejauku, nyku...

Iš Eglaitės kalnuotomis vietomis kelias vingiuodamas eina Daugpilio link. Palei kelio ir per laukus skersai ir išilgai daugybė telefono, telegrafo ir elektros šviesos vielų išvedžiota. Dabar jos niekam nereikalingos, kai kad rudenį voratinkliai, betksliai išraizgytos ant stulpų kabo. Jos eina iki buvusiųjų vokiečių pozicijų.

Greit kelias įeina į pozicijų rajoną. Čion jau nesimato jokios gyvybės, jokių žmogaus gyvenimo pėdsakų. Neienamų, nei medžių: pliki kalnai, pakalnės...

— Čia mano viensėdija, — aiškina vežėjas latvis, rodydamas į mažytį namuką dešinėje vieškėlio pusėje. — Iš didelio ūkio nieko neberadau šiemet pavasarį sugrįžęs, — priduria senukas.

Ir iš tikrųjų — aplinkui nėra jokių gyvybės žymių. Priešakyje aukštumose matyt lyg „Kryžių Kalnas“; tai artilerijos ugnies pėdsakas miške: stovi nukapoti ant įvairaus aukštumo didžiulių medžių kamienai.

Čia ir spygliuotų vielų tinklai juostomis tęsiasi nuo kalno į pakalnes, pranyksta slėnyje ir vėl išlenda iš ataugusiųjų, miško vletėje krūmų; kaip Čiurlionies milžiniška gyvatė vingiuojasi tarp nuteriotų laukų.

— Čia didelis kaimas buvo, — rodydamas į abi puses vieškėlio, aiškina senukas vežėjas, — nė pamato nebeliko.

Ir tikrai, niekas negalėtų pripažinti buvus čion kaimo; vien apkasai apipinti nesuskaitomomis spygliuotų vielų pinklėmis, skersai ir išilgai supainiotų duobės, pylimai, grioviai, blindazai ir apaugę laukinėmis didelėmis pajuodavusiomis žolėmis; visa tai daro begalo nesmagaus, keisto įspūdžio... Tai Pasaulinio karo liekanos...

Vingiuodamas vos vos lenda kelias tarp pragarinių tvorų: laikinai permesti per apkasus skersai kelio tilteliai vos vos išlaiko vežimus.

Žmonių — nė gyvos dvasios.

Nudaužyto miško pakraštyje iš žemės rūksta dūmai, — tai gyvena požemyje, blindaze nemaža, neseniai grįžusio iš Rusijos ūkininko šeimyna.

Pakeliui, tarp nejaukių, vielomis apipintų vietų, sutinkame kareivį su šautuvu; priešakyje eina du apiplyšusiu žmogumi.

— Ar bolševikus varai? — klausiamo.

— Taip, — budriai atsako vyrukas kareivis ir eina sau toliau.

Tame plote jokių telefonų, jokių medžių, jokių daiktų, aukštesnių spygliuotų vielų tvorų nebelikę. Tai mirties vieta, apipilta metalo skeveldromis. Be kelio, kito išėjimo nėra. Nelaimė tam, kas sumanytų pasukti iš kelio...

Štai jau ir rusų apkasai. Daug menkesni, labiau supainioti, bet gerai pažįstami iš Rusijos laikų...

Čia dvejus metus stovėjo didžiausios pasaulio Armijos. Čia dvi armijos dėjo didžiausias pastangas, be saiko, aikvojo jėgas, žmogaus energiją, medžiagą.

Kam?!

Dabar tas vietas peržengė žygiuojanti pirmyn, vydamas iš savo žemės priešininką narsioji Lietuvos kariuomenė.

Ir mes stovime už tos baisios, kadaisė neperžengiamos spygliuotų tvorų linijos.

Tuomet ji baidi buvo savo gyvąją jėgą, įsikusia žemėje ir laukiančia mirtingos valandos; dabar ji baidi si savo mirties tylą, tuštumą...

Už tos linijos ant Dauguvos krantų prie pat Daugpilio vienoje pusėje stovi mūsų kariuomenė, kitoj — bolševikų, sutrunijusios Rusijos raudonoji armija...

Atvykęs čion, iš pradžių jautiesi, kaip į kitą pasaulį persikraustęs: priešais — nedraugiška, priešingos dvasios jėga; užpakaly — tik už plataus tyrlaukių ir tuštumos ruožo prasideda Lietuvos ribos.

Čia gi, Padauguvio juostoje, susisiekdami iš kairės su latviais, iš dešinės su lenkais, stovime mes, sveiki jauni, ir gyvename nekasdieniu gyvenimu.

Pirmyn — kelias platus.

Atgal — pora vingiuotų kelių per pinklių tvorą riša mus su Lietuva...

Kad būtų jėgų bent vieną šimtdalį užpakaly esančiųjų tvorų perkelti ant Dauguvos kranto! Bent šimtdalį telefonų vielų, ryšių su užpakaliu!

Mes jauni ir tvirti, sveiki dvasia — užtat apseiname be didelių vielų tinklų, be gerų ryšių su gimtuoju kraštu — su Lietuva...

Veiklamoji Armija
30-XII-19.

L. A. N.

Iš lenkų nelaisvės.

Vieną nedėdienį rugpiūčio mėnesio pabaigoje lenkai sukviėtė Širvintos miestelio ir apylinkių susirinkimą. Jame dalyvavo keletas gimtos lietuvių tautybės išsivadėjusių lenkininkų ir Širvintuose buvusieji priespaudos ir unijos reiškiėjai legioninkai. Susirinkimas vardu visų piliečių pareikalavo, kad iš miestelio išsikraustytų jame dar esanti mūsų komendantūra.

Gal su laiku prablaivės protai ir tą išsigimėlių, bet tuomet jie labai džiaugėsi panašų nutarimą padarę.

Neilgam praslinkus mūsų kareiviai išėjo už miestelio, irėjo jo apylinkėj sargybą, kad neduoti ir toliau plėstis lenkų grobimams ir plėšimams.

Viena mūsų sargybų buvo Viesių kaime. Legioninkai pajutę, kad ji nelabai skaitlinga, užpuolė gaušiomis jėgomis. Kautynė buvo nelygi, bet arši. Ir lenkai už tą savo puolimą buvo prideramai atlyginti: į dešimtį gulėjo laukuose nukautais ir du kart tiek sužeistais. Mūsų pusėje buvo du nukautu: vienas žydas ir vienas lietuvis. Bet negalėdami ilgai gintis ir matydami visviena mūsų nelaimėsią dalis sargybos pasitraukė, o kita dalis pateko nelaisvėn.

Iš belaisvių lenkai atėmė gerus rubus, o davė kaž kokius suplyšusius. Visus gi nelaisvius nuvarė į tolimą Modliną. Paskutiniu metu lenkai laikė Modline 6 mūsų belaisvius. Užlaikymas kuoblogiausias, ne tiek maitina, kiek stengiasi badu numarinti. Kuomet gi žmogus apsilpsta, tą paima į ligoninę. Gydo, gražina dalį buvusių jėgų, o kuomet iš ten išleidžia vėl marina. Ir taip eina lyg kokių užburtu ratu.

Panašaus gyvenimo negalima pakeisti. Kiek galėdami belaisviai bėga, bet kelias tolimas ir nevisuomet nusiseka.

Prie Viesių suimtų skaičiuje buvo Kauno bataliono savanoris Jonas Macanauskas. Ir jau reikėjo pereiti per tą badavimų - gydymų kančią. Neišturėjo širdis ir bėgo. Pakeliui pagavo sodžių gyventojai ir gražino atgal, kur Macanauską pasodino kalėjiman. Bandė bėgti antru kartu jau iš kalėjimo, taipat nenusisekė. Tuomet nusidavė sergančiu ir buvo pasiųstas į ligoninę, iš kur bėgo trečiu kartu ir pasekmingai.

Dviejų kartų pamokintas stengėsi nesirodyti žmonėms, ejo tik naktimis, visko bijodamas: pakylęs kiškis bėga į vieną pusę, mūsų kareivis slepiasi į kitą. O kaip tik buvo dideli šalčiai, šiltų rūbų nėra, o naktimis dar smarkiau pašala. Baidosi užėti pas žmones, kad vėl negražintų atgal. Taip visą laiką išbuvo nevalges. Išbadėjęs, sušalęs, ištinęs pasiekė Kauno.

Dabar Macanauskas atsitaisė. Ir širdyje likosi vien tik lenkų neapykanta, todėl veršte veržiasi į lenkų frontą, kad galėtų atkeršyti už savo nuoskaudas.

Karininkas V.

Žinios.

Lietuvoje.

Lietuvių Mokslo Draugijos susirinkimas.

Viena žymiausių mūsų kultūros įstaigų, tai minėta draugija. Ji daug pasidarbavo mūsų mokslui pakelti. Ypač karo metu didelė jos darbuotė. Ji išleido Vilniuje daug mokslo knygų bei mokslo vadovėlių. Jos susirinkimai visuomet būdavo Vilniuje, bet dabar, patekus Vilniui laikinai į atėjūnų rankas ji, negalėjo daryti pilnų susirinkimų vienoje vietoje. Todėl šiemet vienas-jos bendras susirinkimas buvo padarytas Vilniuje, antras Kaune, kaipo Draugijos Skyriaus.

Kauno susirinkimas buvo skaitlingas, padaryta keletas mokslo paskaitų ir padaryti tarp kitko šie nutarimai: 1) kad būtų geriau mūsų pačių pažinta Lietuva, įsteigti Lietuvos pažinimo sekcija; 2) jei bus galima, pasirūpinti įkurti Lietuvių Mokslo ir Meno Akademiją (aukštąją mokyklą).

Paskui pasiūsta pasveikinimai Mažajai Lietuvai ir daktarui Basanavičiui.

Lenkų darbuotė. Iš lenkų užimtų vietų nuolat atėina didžiausių skundų dėl lenkų šeiminkavimo bei žiaurumo: rekvizicijos, plėšimai, mušimai, kalėjiman kišimas, tai kasdieninis lenkų darbas. Antai Zelvos valšč. Masulių sodžių lenkai atėmė Praną Masuliui paskutinę karvę, taigi jo mažai vaikai, dabai didžiausį badą kenčia. Mat Masulio sūnus lietuvių kariuomenėj tarnauja, tai lenkai jam ir keršija.

Grįžta belaisviai. Šiomis dienomis į Lietuvą sugrįžo daugiau 300 belaisvių iš Vokietijos ir net iš Prancūzijos. Daugelis jų, pabuvę kiek laiko namie, stos mūsų kariuomenėn.

Grįžta taip pat ir iš Rusijos pabėgėliai.

Svečiai. Panaikinus Judeničo, armiją, grįžta Heltonon tos armijos lietuviai arba apskritai Lietuvos piliečiai. Jau atvyko apie 20 karininkų. Jie stoja mūsų armijon.

Persekioja Prūsų lietuvius. Vokiečiai vis dar negali nurimti, kad Mažoji Lietuva atskiriama nuo Vokietijos. Jie negalėdami pasiekti Santarvės galvų, keršija lietuviams, visai juos persekiodami. Šiomis dienomis nuteisė keletą įžymesnių Mažosios Lietuvos lietuvių už tai, kad jie buvo iškilmingai sutikę Santarvės misiją, kada ši lankėsi Mažajoj Lietuvoj. Tačiau lietuviai tų persekiojimų nežiūri ir savo daro, kad tik nuo vokiečių, savo engėjų atsiskirtų ir prie Lietuvos prisidėtų.

Lietuviai svetur.

Kalėdų dovanos. Kai kurie Amerikos lietuviai sumanė surinkti iki lapkričio 19 d. 25.000 dolerių mūsų kareiviams dovanų Kalėdoms. Bet tuotarpu smulkesnių žinių apie tuos rinkimus dar neturime.

Kariškių išleistuvės. Lapkričio 25 d. iš Amerikos važiavo į Lietuvą Amerikos brigados karininkai. Niurko lietuviai jiems buvo surengę iškilmingas išleistuves. Iškilnėse dalyvavo ir keli amerikoniai.

Užsieny.

Lenkų žandarija atsižymi savo žiaurumu ne tik Lietuvoj, bet ir pas save namie. Poniškoj Lenkijoje esanti nemažesnė priespauda, kaip ir carų laikais, iš priežasties didelių, žmonėms daromų nuoskaudų, Lenkuose jaučiasi vis didesnis žmonių bruzdėjimas ir bolševizmo plėtimasi.

Atvaduotoms tautoms pagerbti Prancijoje buvo padarytos didelės iškilnės, kur dalyvavo ir Lietuvos atstovas. Per iškilnės buvo išreikštas pageidavimas, kad atvaduotos tautos laisvai augtų ir plėtotųs.

Čekai smarkiai ginkluojasi, kad stoti kovon su lenkais, kurie ir jiems nuoskaudų pridarė.

Rusams nesiseka kova su bolševikais. Bolševikai vėl sumušė Denikiną, Kolčakas jau senai pabėgo ir slapstosi Sibiro taigose, o Judeničas, vėl bolševikų sumuštas, atidavė savo ginklus estams. Mat, nežiūrint didžiausios bolševikų priespaudos, žmonės nenori, kad grįžtų caro valdžia, o visi trys minėti generolai kovoja su bolševikais ne dėl to, kad bolševikus nuvertus, padaryti rusus-laisvais, bet kad ant jų uždėti seną carų jungą.

Specialinė dalis.

Iš Lietuvos kariuomenei Isakymų.

Pulkų šventės. (Isakymas Nr. 211, gruodžio 24).

Karo Mokyklos—sausio 25 diena.

1-jo pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino pulko—Lapkričio 23 diena.

2-jo pėstininkų Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Algirdo pulko — Gruodžio 5 dieną,

3-jo pėstininkų pulko — Gegužio 4 dieną,

4-jo pėstininkų pulko — Gruodžio 29 dieną,

5-jo pėstininkų pulko — Vasario 7 dieną,

6-jo pėstininkų Pilėnų Kunigaikščio Margio pulko — Gruodžio 5 dieną,

7-jo pėstininkų pulko — Sausio 9 dieną,

8-jo pėstininkų pulko — Gegužio 12 dieną,

9-jo pėstininkų pulko — Balandžio 7 dieną,

1-jo Raitelių pulko — Gegužio 12 dieną,

1-jo Artilerijos pulko — Vasario 26 dieną.

Draudžiama ginkluotiems šalygatviais vaikščioti. (Isak. Nr. 211).

Nežiūrint į kelius kartus duotą įsakymą, kad komandos ir atskiri, šautuvais apsiginklavę, kareiviai nevaikščiotų šaligatviais (trotuarais), lig šioliai tokie atsitikimai tebesikartoja. Įsakau dalių Vadams išaiškinti tai visiems kareiviams ir panašių atsitikimų neleisti.

Del laikymo daboklėj. (Isak. Nr. 212, gruodžio 28).

Pakeičiant „Lietuvos Kariuomenei“ įsakymą Nr. 100 del suimtųjų kariškių laikymo, įsakau taikinti šias taisykles:

1) Karininkai, gydytojai ir karo valdininkai, patraukti teisman, jei jie eina savo pareigas, gauna algą pilnai, jeigu jie suimti laike arešto gauna pusę algos ir paprastą suimtųjų užlaikymą.

2) Jei tie asmens teismo nubausti, tai nubausti daboklėn, atliekant pabaudą, gauna pusę algos ir paprastą suimtųjų užlaikymą, o nubausti kalėjiman, atliekant jiems šią bausmę, visai negauna algos. Teismo išteisintiems gražinama neišmokėta algą pilnai.

P a s t a b a. Fronto dienpinigiai algon nepriskaitomi ir išmokami tik einant pareigas atskirai.

3) Kareiviai patraukti teisman ir suimti, už visą daboklėje arba kalėjime sėdėjimo laiką algos negauna; taip pat nemokama algos kareiviams, nuteistiems daboklėn arba kalėjiman, atliekant jiems šią pabaudą. Teismo išteisintiems algą gražinama pilnai.

4) Kareiviai, nubausti už drausmės prasikaltimus daboklėn, laike arešto algos negauna.

P a s t a b a. Jei areštas paverstas kita bausme, kuri neatitraukia nuo tarnybos, algą išmokama pilnai.

Iš Generalinio Štabo Rikiuotės skyriaus
1920 m. Sausio 6 d.

Aplinkraštis del telegrafų telefonų stulpų ir dezertirų.

§ 1. Gauta žinių, jog esą atsitikimai, kad nekurios veikėčios dalyš persikeliant iš vienos vietos į kitą, nuimant savo susisiekimo aparatus — kabelius ir vielas, dažnai pagadina senus stulpus, pargriaudami juos žemėn, o vietos gyventojai nuraišioja vielas pasiima jas savo naudai; o karo komendantai ir milicija mažai tesirūpina užginti tokiems kenksmingiems apsiereiškimams.

Todel užkirsti minėtiems atsitikimams kelią, Vyriausiojo Kariuomenės Vado pavedamas, griežtai įsakau visiems kariuomenės dalių Vadams prižiūrėti, kad ryšių komandos, atsargiau elgtusi su stulpais ir negadintų jų, o karo komendantams paskelbti visų piliečių žiniai, kad už gadinimą telefonų arba telegrafų stulpų ir ėmimą savo naudai vielų, prasikaltusieji bus suimami ir traukiami karo teisman.

§ 2. Visus pasislėpusius nuo stojimo kariuomenėn ir pabėgusius iš kariuomenės (dezertirius) įsakau

visiems karo komendantams su milicija veikiau gaudyti, nes yra žinių, kad dezertirai, niekeno negaudomi, ganą ramiai namuos gyvena. Sugavus tokius, sužinoti iš kokios jie dalies ir su sąrašais etapo keliu išsiuntinėti į jų dalis.

Nepildantieji šio aplinkraščio bus traukiami atsakomybėn.

Rikiuotės Skyriaus Viršininkas
Generolas-leitenantas Kubilius.

Lietuvos Kariuomenei Įsakymas Nr. 202.
1919 m. Gruodžio 9 d., Kaunas.

Rikiuotės skyrius.

§ 1.

Valstybės Prezidento 1919 m. Gruodžio 6 d. įsakymu už atsižymėjimą mūšiuose apdovanojami Kryžium „Už Tėvyne“:

1 laipsnio.

I pėstininkų pulko.

KARININKAI:

Bronius Bilminas: Mikas Rėklaitis, Stasys Bagdonas, Jonas Bartosevičius, Jonas Zolotorius, Adomas Džiuvė, Petras Zablockas, Jonas Bužinskas, Otto Durcholc, Mikas Repšys, Vladas Ikamas, Juozas Plentas, Petras Daukšys, Antanas Povilaitis, Jurgis Sidaravičius, Vladas Skorupskis.

KAREIVIAI:

Vincas Burdulis, Vincas Anza, Stasys Kiaulevičius, Juozas Kardišauskas, Pranas Šiugzdinis, Matas Klimantavičius, Bronius Rutkauskas, Bolesius Žekevičius, Mikas Vingelevičius, Bronius Grigonis, Leonas Mikalauskas, Pranas Morkunas, Zakaras Urbanėlis, Mikas Juodagalvis, Juozas Puiša, Pranas Sarulis, Stasys Pasaulis, Juonas Vadeiša, Alfonsas Vaikutis, Jozas Mikalajūnas, Pranas Miliunas, Jonas Mordasas, Andrius Raginė, Peliksas Morkunas, Liudas Sinkevičius, Peliksas Sakalauskas, Antanas Masionis, Juozas Krušinskas, Petras Jurkiunas, Antanas Lapinskas, Kazys Pipas, Mikas Krasnauskas, Vincas Šuminas, Povilas Kepalas, Juozas Zdanavičius, Jurgis Meslius, Jonas Kvietkauskas, Petras Lastauskas, Juozas Mališauskas, Andrius Ališauskas, Adomas Pačesa, Vincas Jablonskas, Mikas Nanartavičius, Baltrus Laurinaitis, Petras Kaušinis, Jonas Gulbinas, Stasys Sutkus, Jonas Musteikis, Juozas Budreika, Abromas Šteinbergas, Kazys Maiziešius, Kazys Pocius, Juozas Krikščiūnas, Jonas Gerulaitis, Jonas Obulevičius, Adomas Stikliūnas, Valerijonas Astrauskas, Alfonsas Vitkauskis, Jonas Veiveris, Petras Vaitkevičius, Judelis Birtus, Volfas Kaganas, Antanas Keršis, Simas Treideras, Jonas Niaura, Vincas Miliauskas, Pranas Petrauskas, Nikodemus Jakovlis, Kazys Sejunas, Antanas Misikonis, Jonas Mikionis Stasys Sadauskas, Antanas Lickas, Jokubas Novopolskis, Pranas Vileita, Jonas Pupka, Povilas Reventas, Petras Daunoras, Alfonsas Stankevičius, Petras Lušys, Juozas Stripkus, Pranas Bokučinskis, Alfonsas Bučionis, Matas Buraitis, Antanas Orentas, Juozas Vizlauskas, Juozas Muraška, Juozas Zencevičius.

3-jo pėst. pulko.

KARININKAS:

Ignas Musteikis.

Ukmergės batal.

KARININKAI:

Selvestras Leonas, Bronius-Vincas Aleksandravičius, Stasys Rekašius, Petras Jurgaitis.

KAREIVIAI:

Peliksas Stankus, Andr. Jankunas, Baltr. Čeberėkas, Aleks. Kostinas, St. Zesas, Adomas Romejka, Jonas Kerulis, Vinc. Černiauskas, Juozas Martišius, Liudas Darvidas.

Vladas Ražas, Kazys Jonaitis, Antanas Ivanauskas, Jonas Valaitis, Jonas Liorentas, Bernardas Gerbauskas, Otto Končaitis, Jonas Babrauskas, Jonas Jakas.

Vilniaus batal.

KARININKAI:

Vytautas Bagdanavičius, Mikas Micevičius, Stasys Raštikis.

KAREIVIAI:

Antanas Bosas, Stasys Černauskas, Vladas Merkevičius, Povilas Gruodis, Peliksas Starkus, Andrius Gudaitis, Juozas Jakštis, Eidukevičius, Juozas Vaškevičius, Pranas Žasinas, Baltrus Martyšius, Petras Šimkus, Jonas Vižgaitis, Vladas Kaulis, Juozas Poškus, Juozas Požera, Petras Labunskas, Andrius Kazlauskas.

1-mo Raitelių pulko.

KARININKAI:

Genrikas Goštautas, Albertas Šileris.

KAREIVIAI:

Antanas Rattautas, Vincas Macijauskas, Julius Indrišiūnas, Vincas Siporaitis, Stasys Adomaitis, Viktoras Rukštelis, Vladas Kasperavičius, Juozas Jablonskas, Juozas Stankunas, Adomas Žėkas, Juozas Kacevičius, Juozas Venis, Gustavas Blokas, Antanas Starkus, Alfonsas Našliūnas, Zidorius Kriaunaitis, Antanas Bičkauskas, Antanas Orentas, Stasys Tamkevičius, Pranas Palionis.

1-mo Artilerijos pulko.

KARININKAI:

Justinas Kibirkštis, Bronius Paškevičius.

II-jo laipsnio

1-mo pėst. pulko.

KARININKAI:

Povilas Dundulis, Stasys Marcinkevičius.

KAREIVIAI:

Juozas Krušinskas, Baltrus Laurinaitis, Petras Kaušinis, Stasys Sutkus.

Vilniaus batal.

KAREIVIAI:

Andrius Gudaitis, Domininkas Narbutas.

1-mo Raitelių pulko 2 esk.

GUSARAS:

Petras Bindokas.

1-mo Artilerijos pulko.

KARININKAS:

Matas Pečiulionis.

Krašto Apsaugos Ministerijos Valdytojas ir einas Vyriausiojo Kariuomenės Vado pareigas pasirašė: Generolas-Leitenantas LIATUKAS. L. e. p. Viršininko Generalio Štabo Generolas-Leitenantas NASTOPKA.

Sąrašas žemės Vyriausios Komisijos kariškiams žeme aprūpinti, paimtų Valstybės nuosavybėn, kad kariškius žeme aprūpintų:

Kedainių apskr. Totlebeno Mikalojaus Gutenberge 304 deš., Karūnavoj 419 deš.; Ukmergės apskrity Radvilo Konstanto Karolinavoj 98,39 deš., Pržyspoše 150,92 deš., Zamuške 253,84 deš.; Šiaulių apskr. Narėškino Vileikiuose 240 deš., Augučiuose 230 deš.; Trakų apskr. Plioterio Svencenykuose 160 deš., Tiškevičiaus Benedikto-Jono Palipiuose 150 deš., Juodišky

200 deš.; Šakių apskr. Komaro Medardo Plieniškio 353 h-a, Klišiuose 290 h-a, Dabkuniškio 471 h-a, Pranciškave 133 h-a, Kriaučiuniškio 200 h-a, Repnave 88 h-a; Šakių apskr. Potockio Jėdinių Liudvinave 175 h-a; Kauno apskr. Tiškevičiaus Benedikto-Jono Romainiuose 227,55 deš., Romainiai-Vaksel'e 400,55 d.; Ukmergės apskr. Dovylo Domininko Šilunuose, Mačančiuose, Sembelišky ir Papuoliuose — 600 deš.; Vilkaviškio apskr. Voičinskio Tado Vanaginėj 330 mrg., Karaliuose 300 mrg.; Panevėžio apskr. Venslavavičiaus Zigmo Žveriuose 80 deš.; Trakų apskr. Tiškevičiaus Benedikto-Jono Šukišky 106 deš., Edvardave 120 deš.; Utenos apskr. Balcevičiaus Aleksandro Pilekalny (Teodorovka) 120 deš., Kiburijuose 120 deš., Petruvkoj 60 deš., Mielišky 30 deš., Šilinėj ir Joneliškė 170 deš.; Utenos apskr. Veriovkino Petro Mažoliškio 152,35 deš. ir Mediniuose 60 deš. Išviso 6.477,6.

Dalis tu žemių jau yra sklypais suskaldyta ir Žemės Ūkio ir Val. Turtų Minijos dalinama paleistiem iš kariuomenės kariškiams. Šiame pavasary bus matuojami ir skaldomi kaip likusieji nesuskaldytais paimti dvarai, taip ir tie, kurie bus dar paimti. Išvijus bermontininkus, Komisija pradeda skaitlingiau gauti apskričių Komisijų nutarimus dėl dvarų iš pašalinių savininkų paėmimo. Tolimesnis tokių dvarų ėmimas ir jų skaldymas, o taip pat buv. majoratinių ir valdžios žemių, daug priklauso nuo skaičiaus matininkų, kurie galės būti pavasarį ir vasarą pasiųsti į darbą.

D. Blynas

Komisijos Vedėjas Sekretorius.

Armijos teismas paskyrė teisiąmajin posėdin nagrinėti 1920 m. vasario m. 3 d. Šiaulių komandantūros kuopos kareivių Juozo Rupšlaukio, Prano Budrio, Liudo Venckaus, Adomo Valiuko ir Juozo Pareigio, kaltinamų Karo Baudž. Įstatų 160 str., byla.

Vyr. Leitenantas Budrevičius
Armijos Teismo Sekretorius.

Redakcijos atsakai.

Mik-ui. Numanome, kad Tamsta savo rašinėli parašei vien pasibiaurėjimo stumiamas, bet dėliai tam tikrų priežasčių mes jo spausdinti negalime, juk ir priešai iš jo pasinaudotų. Tačiau šį rašinėli perdavėme į atitinkamas vyriausybės rankas (tarp kitko ir į Sanitarijos Skyrių).

J. Kanapickui. Daktarų pareiga gerai ir sąžiniškai gydyti kariškius. Be to ne vieni daktarai gerai savo pareigas eina, taigi jei mes pradėtume per laikraščius vieni kitiems dėkoti, tai laikraščiuose vietos neužtektų. Suprantame Jūsų dėkingumo jausmą dėliai pagalbos sunkioje ligos valandoje.

Sužeistam karininkui Andriui K. Tamstos raštelio spausdinti vistik negalime. Daug jame tėvynės meilės jausmo, bet turinių labai maža. Be to draugė neleidžia kreiptis per laikraštį į vyriausybę.

J. Simonaičiui. Ačiu už gražų rašinėli proza. Patariame Tamstai daugiau rašyti proza, negu eilėmis. Žodžio „kardas“ nevartok Tamsta visai. Tai ne lietuviškai. Reikia sakyti kalavijas.